

Onderzoek naar de functie van bebouwing voor vleermuizen op het adres Karel Doormanlaan 64 in Hardenberg

In het kader van de Flora- & Faunawet

Colofon

Onderzoek naar de functie van bebouwing voor vleermuizen op het adres Karel Doormanlaan 64 in Hardenberg

In het kader van de Flora- & Faunawet

Uitgevoerd door: Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: Gemeente Hardenberg
Contactpersoon: dhr. N. Stam

Projectnummer en versie: 818 B, versie 1.0		Status: definitief
Projectleider: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P. Leemreise	Rapportdatum: 16 september 2016
Ligging projectgebied: Karel Doormanlaan 64 in Hardenberg		

Correspondentieadres:
Aladnaweg 18
7122 RR Aalten
info@natuurbankoverijssel.nl



@natuurbankOverijssel

1. Inleiding

Op 1 juni 2016 heeft Natuurbank Overijssel onderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde flora- en faunasoorten in een plangebied aan de Karel Doormanlaan in Hardenberg. Dit onderzoek werd uitgevoerd om het effect van de voorgenomen herontwikkeling van een plangebied op beschermde flora- en faunasoorten vast te kunnen stellen. Onderdeel van de voorgenomen activiteiten was onder andere de sloop van een voormalig kantoorpand op het adres Karel Doormanlaan 64.

Uit het onderzoek kwam naar voren dat de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen in het te slopen gebouw op basis van een visuele inspectie niet kon worden uitgesloten.

Het betreffende gebouw leek geschikt om benut te worden als zomer-, winter, paar- en/of kraamverblijf door verschillende vleermuissoorten zoals gewone- en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Vanwege de bouwstijl en bouwvolume leek het gebouw in het bijzonder geschikt als verblijfplaats voor de laatvlieger. Deze, vrij zeldzame soort, bezet geregeld verblijfplaatsen in 'afwijkende' gebouwen zoals kantoorgebouwen, kerken, flats e.d. Potentiële verblijfplaatsen bevinden zich mogelijk in de spouwmuur van het gebouw welke eenvoudig toegankelijk lijken te zijn voor vleermuizen vanwege de vele open stootvoegen in de buitenmuren.

Omdat de functie van de bebouwing voor vleermuizen niet vastgesteld kon worden op basis van een visuele inspectie, heeft Natuurbank Overijssel aanvullend onderzoek verricht in de periode juli 2016 – september 2016 naar de functie van het gebouw voor vleermuizen. Voorliggend rapport beschrijft de bevindingen van dit vervolgonderzoek.

Er is in het gebied specifiek gekeken naar aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Het uitgevoerde onderzoek dient antwoord te geven op onderstaande onderzoeksvragen.

1. Welke functie heeft het onderzoeksgebied voor vleermuizen, welke soorten komen er voor, wat is de verspreiding en in welk aantal komen er vleermuizen voor ?
2. Wordt bij de uitvoering van de voorgenomen activiteit de Flora- en faunawet (verder Ff-wet genoemd) overtreden?

Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn volgens de Flora- en faunawet jaarrond beschermd. Het is verboden vaste verblijfplaatsen te verstoren en te vernielen en vleermuizen te verstoren, verwonden en te doden. Op basis van de onderzoekspllicht (zoals vastgelegd in de Wro) dient vooraf inzicht verkregen te worden in de effecten van de voorgenomen activiteit op beschermde soorten.

Voorliggend rapportage beschrijft de resultaten van dit onderzoek. Tevens wordt in deze rapportage aangegeven welke vervolgstappen genomen dienen te worden om de voorgenomen activiteit in overeenstemming met de Flora- en faunawet (verder Ff-wet genoemd) uit te voeren. Voor een beschrijving van de quickscan natuurwaardenonderzoek en pré-toets natuurbeschermingswet wordt verwezen naar de rapportage 'Quickscan natuurwaardenonderzoek Slotgraven Hardenberg (projectnummer 818, Natuurbank Overijssel 2016).

2. Beschrijving van het onderzoeksgebied

2.1 Ligging van het plangebied

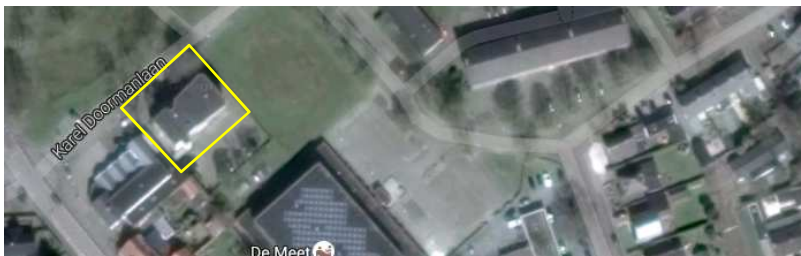
Het plangebied ligt in de kern van Hardenberg. Het is gesitueerd op het adres Karel Doormanlaan 64. Op onderstaande luchtfoto wordt de globale ligging van het plangebied in het centrum van Hardenberg weergegeven.



Globale ligging van het plangebied in de kern van Hardenberg.

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied bestaat uit een wit bakstenen gebouw met meerdere verdiepingen waarvan de bovenste twee verdiepingen uitsteken uit de gevel en bekleed zijn met gevelpanelen. Op onderstaande luchtfoto wordt het plangebied in detail weergegeven.



Detailopname van het plangebied. Het onderzochte gebied wordt met de gele lijn aangeduid. Luchtfoto: Google Maps.

2.3 Voorgenomen activiteiten

De voorgenomen activiteit bestaat uit het slopen van alle bebouwing in het onderzoeksgebied en het bouwen van nieuw woon-zorgcomplex in het plangebied.

De volgende activiteiten worden onderscheiden:

- Slopen bestaande bebouwing
- Bouwrijp maken nieuwe bouwplaats

3 Het onderzoek

3.1 Onderzoeksvragen

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen is vervolgonderzoeken uitgevoerd naar de functie van het plangebied voor vleermuizen. Naast veldonderzoek is gekeken naar bestaande inventarisatiegegevens. Hierbij is gebruik gemaakt van landelijke verspreidingsinformatie met betrekking tot flora en fauna, zoals verspreidingsatlassen, NDFD database, verspreidingsinformatie en websites als www.waarneming.nl en www.telmee.nl.

3.2 Methode

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type:Pettersson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparaat (type: Zoom H2n). Door middel van het computerprogramma Batsound is een nadere analyse uitgevoerd. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaanstelling en gebiedsgebruik.

In totaal zijn vier verschillende bezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht. De bezoeken in juli zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven, het bezoek in augustus voor het vaststellen van een paarverblijf & winterverblijfplaats en het bezoek in september voor het in kaart brengen van een paarverblijf. Het bezoek van 22 augustus is uitgevoerd rond middernacht om eventueel zwerfende vleermuizen (= indicatie voor winterverblijfplaats) vast te kunnen stellen. De toegepaste onderzoeksmethode is gebaseerd op het vleermuisprotocol 2014 zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus in samenwerking met de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) en de Zoogdiervereniging.

3.3 Omstandigheden

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van de mogelijk aanwezige soorten (zie Tabel 1). Gezien de beperkte grootte van het plangebied wordt verwacht dat er geen soorten en/of functies zijn gemist.

bezoekdatum	tijdstip	Doel	Weersomstandigheden
17-7-2016	22:00 – 0:15	Zomerverblijfplaats-kraamkolonie	Half bewolkt, droog, 21 °C, windstil
24-7-2016	21:00 -23:30	Zomerverblijfplaats-kraamkolonie	Half bewolkt, 16°C, droog, windstil
22-8-2016	22:30 – 1:00	Zomer-, winter-, paarverblijfplaats	Onbewolkt, 16 °C, droog, windstil
7-9-2016	20:30 – 22:35	paarverblijfplaats	bewolkt, 19 °C, droog, wind 2-4 Bft (vlagerig)

Tabel 1. Bezoekdata en weersgesteldheid

3.4 Volledigheid van de inventarisatie

Het onderzoek naar de functie van het gebouwen voor vleermuizen is volledige en conform het vleermuisprotocol uitgevoerd. Een volledige onderzoek naar de functie van bebouwing voor vleermuizen bestaat uit minimaal vier bezoeken in de periode juni-september. In deze periode is het mogelijk om kraamkolonies, zomerverblijven, winterverblijven en paarverblijven vast te stellen (RVO, 2015).

De houdbaarheid van verspreidingsgegevens is aan een maximale periode gebonden. Voor de verspreidingsgegevens van licht beschermde soorten, of het juist ontbreken hiervan, wordt veelal een

bruikbaarheidsperiode van circa 5-6 jaar gehanteerd. Voor zwaar beschermde soorten als vleermuizen en vogels geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen.

4. Onderzoekresultaten

4.1 Algemeen

In dit hoofdstuk worden de relevante bevindingen van het onderzoek weergegeven. De verspreidingskaart van de aangetroffen soorten is opgenomen in de tekst. In het volgende hoofdstuk worden de wettelijke consequenties en aanbevelingen gegeven.

4.2 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Tijdens alle bezoeken aan het plangebied zijn vliegende gewone dwergvleermuizen in en rond het plangebied waargenomen. Deze vleermuizen vertoonden echter op geen enkele wijze verbondenheid met het gebouw in het plangebied. Tijdens het bezoek op 7 september is een baltsende gewone dwergvleermuis westelijk van het plangebied gehoord. Deze vleermuis bezet vermoedelijk een paarverblijf in één van de woningen in de naastgelegen woonwijk.

Foerageergebied

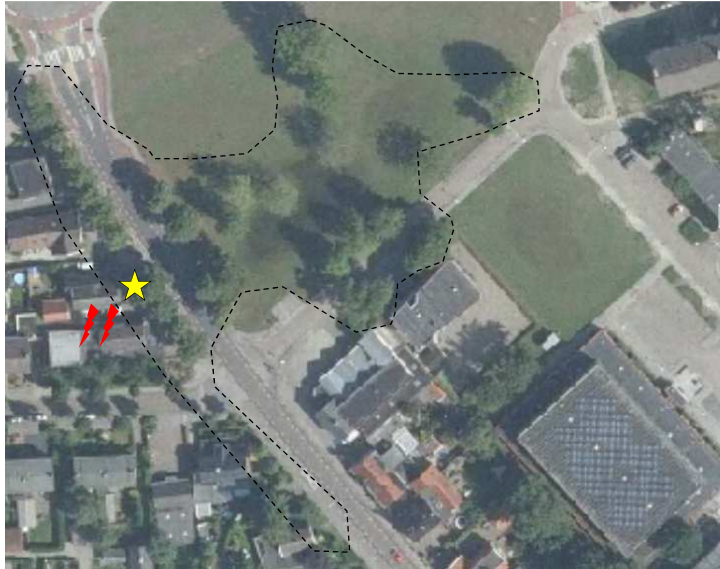
Tijdens alle bezoeken zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen rond het plangebied, in het bijzonder langs de laanbomen aan de Karel Doormanlaan en het parkje. Tijdens de bezoeken werden maximaal 2-5 foeragerende vleermuizen rond de bomen waargenomen.




Vliegroutes

Het plangebied vormt geen verbindende schakel in een lijnvormig landschapselement en maakt daardoor geen onderdeel uit van een vliegroute van vleermuizen.

Conclusie

Op basis van het uitgevoerde onderzoek kan geconcludeerd worden dat vleermuizen geen verblijfplaats bezetten in het te slopen gebouw. Wel bezetten gewone dwergvleermuizen een zomerverblijfplaats in gebouwen buiten het plangebied. De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op deze verblijfplaatsen. Gewone dwergvleermuizen foerageren rondom de bomen in en rond het plangebied. Gelet op het beperkt aantal bomen, hebben deze bomen een beperkte betekenis voor vleermuizen. Op onderstaande kaart worden de waarnemingen van vleermuizen in en rond het plangebied weergegeven.



-  Waarneming van baltsende gewone dwergvleermuis
-  Vermoedelijke locatie paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis
-  Foerageergebied gewone dwergvleermuis

Waarnemingen van vleermuizen in en rond het onderzoeksgebied.

4.3 Overige waarnemingen

Tijdens de bezoeken in augustus en september zijn zingende struiksprinkhanen in en rondom het plangebied waargenomen. Deze soort kan alleen m.b.v. een batdetector worden vastgesteld en is daarom noemenswaardig. Deze soort heeft geen bijzondere wettelijk beschermde status.

4.4 Bronnenonderzoek

Er zijn geen bruikbare gegevens gevonden met betrekking tot de functie van het plangebied voor vleermuizen. Er is daarvoor onderzoek gedaan naar verspreidingsgegevens van waarneming-punt-nl en verspreidingsatlassen, in het bijzonder het boek 'De zoogdieren van Overijssel' (Douma, 2011).

5 Toetsing flora- en faunawet

5.1 Algemeen

Sinds de inwerkingtreding van de AMvB artikel 75 (d.d. 26-2-2005), is de beschermde status van dieren en planten opgedeeld in drie tabellen. Voor soorten die vermeld staan op Tabel 1 van de Ff-wet geldt dat ze zijn vrijgesteld van de verbodsbepalingen verstoren, doden en verwonden als gevolg van handelingen die in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling worden uitgevoerd. Deze vrijstelling geldt ook voor soorten van tabel 2, mits de werkzaamheden worden uitgevoerd volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Soorten die vermeld staat in tabel 3 soorten zijn zwaar beschermd en voor het mogen verstoren, doden en verwonden van dieren, maar ook vaste rust- en verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied, is een ontheffing van de Ff-wet vereist.

Vleermuizen staan vermeld in tabel 3 van de Ff-wet. Om verblijfplaatsen te mogen vernietigen en vleermuizen te mogen verstoren is een ontheffing van de verbodsbepalingen vereist.

5.2 Ingreep

De initiatiefnemer is voornemens om de in het plangebied aanwezige bebouwing te slopen. Bij het slopen van de bebouwing gaat geen verblijfplaats van vleermuizen verloren. De ingreep heeft geen effect op functioneel leefgebied van vleermuizen buiten het plangebied.

5.3 Wettelijke consequentie voor vleermuizen

5.3.1 Verblijfplaatsen

De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op verblijfplaatsen van vleermuizen. Er hoeft geen ontheffing van de verbodsbepalingen zoals opgenomen in de Ff-wet aangevraagd te worden.

5.3.2 Foeragegebied

De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op foeragegebied van vleermuizen. Er hoeft geen ontheffing van de verbodsbepalingen zoals opgenomen in de Ff-wet aangevraagd te worden.

5.3.3 Vliegroutes

Het onderzoeksgebied heeft geen functie als vliegroute voor vleermuizen. Er hoeft geen ontheffing van de verbodsbepalingen zoals opgenomen in de Ff-wet aangevraagd te worden.

5.4 Overige soorten

Er zijn in het onderzoeksgebied geen andere beschermde soorten waargenomen in het onderzoeksgebied.

6. Conclusie en advies

Er bevinden zich in het te slopen gebouw geen verblijfplaatsen van vleermuizen. Door de sloop van het gebouw wordt het functionele leefgebied van vleermuizen niet aangetast. Om het gebouw te mogen slopen is geen nader onderzoek noodzakelijk en er hoeft geen ontheffing ex. art. 75C van de Ff-wet aangevraagd te worden.

7. Literatuur

- Broekhuizen, S. (et al.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. K.N.N.V. Uitgeverij, Utrecht.
- Dietz, C., Nill, D. 2009. Vleermuizen; alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion.
- Heusden, W.R.M., S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.
- Leemreize, P. 2016. Quickscan natuurwaardenonderzoek Flora- & Faunawet en pré-toets natuurbeschermingswet – Slotgraven Hardenberg. Eigen uitgave Natuurbank Overijssel, Aalten.
- Ministerie van LNV., 2005 (herzien 2009). Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure.
- Sachteleben, J. & O. von Helvesen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: *Acta Chiropterologica*, 8(2): 391-401, 2006.

Internet

- www.vleermuizenindestad.nl
- www.vleermuis.net
- www.zoogdiervereniging.nl